

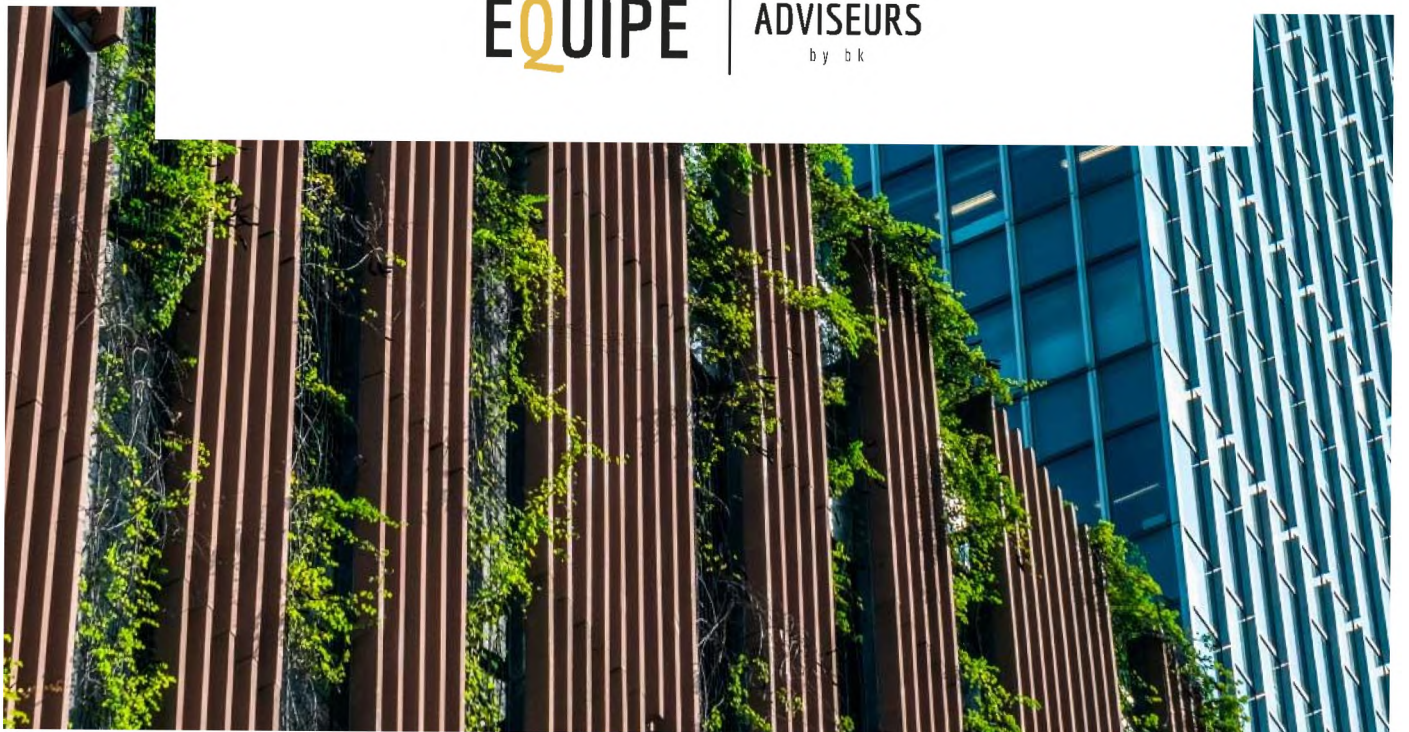
Nader onderzoek Dorpsstraat 42

Versie 1.0

Ecologie

EQUIPE | ADVISEURS
by bk

De uitkomst van uw rapport

Projectnummer: 213742
Locatie: Dorpsstraat 42 te
Heerjansdam

3 november 2022

De uitkomsten

Nader onderzoek op de projectlocatie wijst uit dat er diverse verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn.

Vervolg

Vanwege aanwezigheid van beschermde soorten zijn maatregelen noodzakelijk om negatieve effecten van de werkzaamheden te voorkomen. Voor werkzaamheden aan Dorpsstraat 42 is het aanvragen van een ontheffing Wnb. noodzakelijk.

Annemijn de Groot

Daltonstraat 30D
3316 GD Dordrecht

██████████@equipe-adviseurs.nl
www.equipe-adviseurs.nl

Controleur: ██████████

Inhoudsopgave	pagina
Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doel van het onderzoek.....	5
1.3 Wettelijk kader	5
1.4 Leeswijzer	6
2. Projectomschrijving.....	7
2.1 Projectlocatie.....	7
2.2 Potentie projectlocatie.....	7
2.3 Projectvoornemen	8
3. Onderzoeksmethode.....	9
3.1 Onderzoeksprotocol.....	9
3.2 Uitvoering.....	10
4. Onderzoeksresultaten.....	12
4.1 Vleermuizen	12
4.1.1 Waarnemingen.....	12
4.1.2 Functie.....	13
5. Conclusie en advies	15
5.1 Effectenbeoordeling.....	15
5.2 Advies.....	15
5.2.1 Ontheffing Wet natuurbescherming.....	15
5.2.2 Maatregelen vleermuizen	16
5.2.3 Maatregelen algemeen	17
6. Literatuurlijst.....	18
Bijlage 1: Fotobijlage	19

Samenvatting

In opdracht van D+D Ontwikkeling heeft Equipe Adviseurs in 2022 nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen bij Dorpsstraat 42 te Heerjansdam. De aanleiding voor het onderzoek zijn de geplande werkzaamheden waarbij de Gereformeerde kerk aan Dorpsstraat 42 wordt omgebouwd tot vijf appartementen en twaalf woningen op het bijbehorende terrein aan de noord- en zuidzijde.

Uit het nader onderzoek blijkt dat er meerdere verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn in het projectgebied.

Uit de effecten beoordeling volgt dat de geplande werkzaamheden een negatief effect hebben op de aanwezigheid van vleermuizen. De locatie kan daarom niet worden vrijgegeven voor de werkzaamheden. Er is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor het verstoren/vernietigen van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Geadviseerd wordt om een activiteitenplan op te laten stellen waarin maatregelen genomen worden om de verblijfplaatsen te compenseren en mitigeren.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van D+D Ontwikkeling heeft Equipe Adviseurs in het jaar 2022 (nader) ecologisch onderzoek uitgevoerd ter plaatse van Dorpsstraat 42 te Heerjansdam.

In het kader van de voorgenomen werkzaamheden waarbij diverse panden worden gerenoveerd of gebouwd, is op 21 maart 2022 een quickscan flora en fauna uitgevoerd op deze locatie. Hieruit blijkt dat de locatie potentieel geschikt is voor gebouw bewonende vleermuizen.

Onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen binnen de projectlocatie is noodzakelijk om vast te stellen of het voorgenomen plan zonder overtreding van de Wet natuurbescherming kan worden uitgevoerd of dat een ontheffing noodzakelijk is.

De resultaten uit de voorliggende rapportage en het uitgevoerde onderzoek zijn drie jaar geldig. Indien er wijzigingen optreden ten opzichte van de werkzaamheden of projectlocatie zoals beschreven in deze rapportage dan zijn de resultaten uit voorliggende rapportage niet meer geldig en dient het onderzoek geactualiseerd te worden.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van het ecologisch onderzoek is allereerst om overtreding van de Wet natuurbescherming (Wnb), als gevolg van het projectvoornemen, te voorkomen. Daarnaast heeft de voorliggende rapportage de volgende doelen:

- de aan- of afwezigheid van vleermuizen vast te stellen;
- de functie van het projectgebied voor vleermuizen in kaart te brengen;
- het bepalen van de effecten van de werkzaamheden op de vleermuizen en aanwezige functionele structuren/gebieden;
- eventuele vervolgstappen te bepalen (bijvoorbeeld ontheffing, mitigatie/compensatie).

1.3 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De bescherming van flora en fauna is geregeld in de Wet natuurbescherming (2017). Binnen de Wet natuurbescherming zijn de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn opgenomen. Naast deze richtlijnsoorten zijn er soorten die nationaal beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming. De soorten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming zijn hierdoor in drie groepen te verdelen:

- Vogels (artikelen 3.1 tot en met 3.4 Wnb).
- Dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (art. 3.5-3.9).
- Nationaal beschermde dier- en plantensoorten vermeld in de bijlage bij de Wet (art. 3.10-3.11).

Zorgplicht

Naast de beschermde soorten geldt er een algemene zorgplicht voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11 Wnb). De algemene zorgplicht volgens Wet natuurbescherming houdt in dat iedereen zijn uiterste best moet doen om te voorkomen dat zij schade toe brengen aan aanwezige soorten. De algemene zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren en hun directe leefomgeving ook als deze soorten niet beschermd zijn. De zorgplicht geldt ook in het geval dat er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Verbodsbepalingen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming gelden verbodsbepalingen. Deze verbodsbepalingen stellen dat deze beschermde soorten niet gedood, gevangen, verontrust, geplukt of verzameld mogen worden.

Bovendien mag de directe leefomgeving van deze beschermde soorten niet vernietigd, beschadigd of verstoord worden. Wanneer overtreding van een verbodsbepaling onvermijdelijk is, moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd.

Ecologisch onderzoek

Om te onderzoeken of een ontwikkeling in strijd is met de Wnb kan in eerste instantie een quickscan flora en fauna uitgevoerd worden. De quickscan flora en fauna heeft onder andere als doel het vaststellen van de potentie van de projectlocatie voor beschermde soorten en het inschatten van mogelijke effecten van het projectvoornemen op beschermde soorten. Wanneer uit de quickscan blijkt dat beschermde soorten voor kunnen komen binnen de projectlocatie of wanneer blijkt dat de werkzaamheden een negatief effect kunnen hebben op beschermde soorten is nader onderzoek nodig.

Nader onderzoek heeft als doel het vaststellen van de aanwezigheid van een beschermde soort en het vaststellen van de functie van het projectgebied voor de soort. Hierbij worden vastgestelde onderzoeksprotocollen gebruikt. Tijdens het nader onderzoek wordt ook onderzocht of de werkzaamheden een negatief effect hebben op een beschermde soort of op het functioneren van de soort. Wanneer een negatief effect op een beschermde soort wordt vastgesteld is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk.

Het uitvoeren van de werkzaamheden, zonder uitsluitend nader onderzoek of een ontheffing, moet dan ook worden gezien als een overtreding.

Ontheffing procedure

Voor het verstoren/doden van beschermde soorten en/of verwijderen van verblijfplaatsen van beschermde soorten is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk, omdat door werkzaamheden verbodsartikelen uit de Wnb overtreden worden.

Allereerst zal onderzocht moeten worden of wordt voldaan aan de voorwaarden om een ontheffing te verkrijgen:

- Een ontheffing kan alleen worden verkregen wanneer er een wettelijk belang is genoemd in de Wnb.
- Een ontheffing kan alleen worden verkregen wanneer er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.
- Een ontheffing kan alleen worden verkregen wanneer de staat van instandhouding van een soort niet in het geding komt.

Wanneer aan deze voorwaarden voldaan kan worden kan het traject van ontheffing aanvragen ingezet worden. Voor het aanvragen van een ontheffing dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin wordt beschreven van de te verwachten effecten van de werkzaamheden zijn op beschermde soorten. Tevens wordt in dit document een pakket aan maatregelen (compensatie en mitigatie) beschreven om de effecten van de werkzaamheden zo veel als mogelijk te verzachten (mitigeren) en compenseren.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt dieper ingegaan op de projectlocatie, wordt de potentie van de projectlocatie beschreven en worden de werkzaamheden omschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk drie de onderzoeksmethode gepresenteerd waarin nader wordt uitgelegd welk onderzoeksprotocol is gevolgd en hoe het protocol is uitgevoerd en nageleefd. Hierna gaat hoofdstuk vier in op de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. In hoofdstuk vijf worden vervolgens de conclusies en ons advies gegeven. Tot slot staat in hoofdstuk zes de geraadpleegde literatuur en websites.

2. Projectomschrijving

2.1 Projectlocatie

Het projectgebied is gelegen aan Dorpsstraat 42 te Heerjansdam, in provincie Zuid-Holland. Het projectgebied bestaat uit een kerk en naastgelegen woning waarbij tuinen gelegen zijn. De omgeving van het projectgebied bestaat uit een oude dorpskern waarin vrijstaande woningen en woonwijken gelegen zijn. De omgeving rondom het projectgebied is zeer groen waarin veel bomen en struiken te vinden zijn. De onderzoekslocatie inclusief de invloedssfeer van de werkzaamheden is aangegeven in figuur 1. Hierbij betreft de invloedssfeer de directe omgeving rondom de projectgebieden.

figuur 1: luchtfoto (2021) van de projectlocatie (bron: QGIS)

2.2 Potentie projectlocatie

De Gereformeerde kerk aan Dorpsstraat 42 heeft een potentie voor vleermuizen aangezien er dakpannen op het pand liggen. De vleermuizen kunnen onder de nokvorsten vliegen om daar te verblijven. Daarnaast is er in de gevel van de kerk een spouwmuur aanwezig waardoor vleermuizen door de open stootvoegen in de spouwmuur kunnen verblijven. De parkeerplaats en de Dorpsstraat aan de noordzijde van de kerk zijn beide verlicht, waardoor dit door vleermuizen als verstrend kan worden ervaren.

Door de ligging van de panden, waarin veel opgaande vegetatie in het plangebied aanwezig is, dient er ook onderzocht te worden of er mogelijk foerageergebied of vliegroute van vleermuizen aanwezig is.

2.3 Projectvoornemen

Werkzaamheden

De aanleiding voor het onderzoek zijn de geplande werkzaamheden waarbij de kerk aan Dorpsstraat 42 wordt omgebouwd tot vijf appartementen en waarbij er twaalf woningen op het bijbehorende terrein aan de noord- en zuidzijde gebouwd. De tuin rondom de woningen wordt bouwrijp gemaakt, vervolgens worden er diverse woningen gerealiseerd.

Uitvoering

Er zullen sloop- en nieuwbouw werkzaamheden op de locaties plaatsvinden. Hiervoor zal groot materiaal worden ingezet en mogelijk worden de panden voorzien van steigers welke in het buitenblad/de spouwmuur zullen worden bevestigd. Mogelijk worden er steigernetten toegepast.

Planning

De werkzaamheden zullen globaal in het derde of vierde kwartaal van 2023 starten. Naar verwachting zullen de werkzaamheden ruim een jaar in beslag nemen.

Ontwerp(tekening)

In onderstaande figuur 2 is een ontwerp weergegeven van de toekomstige situatie aan Dorpsstraat 42 te Heerjansdam.

figuur 2: tekening toekomstige situatie Dorpsstraat 42 te Heerjansdam (bron: Hersbach en ██████████).

3. Onderzoeksmethode

3.1 Onderzoeksprotocol

Uit de quickscan flora en fauna blijkt dat nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is. Voor het onderzoek naar vleermuizen is daarom gebruik gemaakt van het meest actuele onderzoeksprotocol: het vleermuisprotocol 2021 opgesteld door Netwerk Groene Bureaus.

Het doel van het vleermuisonderzoek is om mogelijke vleermuisverblijfplaatsen in kaart te brengen en te onderzoeken welke functie het projectgebied voor de soort heeft. Vleermuizen maken gebruik van verschillende type verblijfplaatsen:

Een zomerverblijfplaats:	Deze verblijfplaatsen kunnen de gehele zomer worden gebruikt. Mannetjes en vrouwtjes leven in deze periode gescheiden van elkaar.
Een kraamverblijfplaats:	Deze verblijfplaatsen worden door de vrouwtjes gebruikt om hun jongen te zogen en groot te brengen, dit gebeurt vaak in kolonies van mei tot en met half juli.
Een paarverblijfplaats:	Deze verblijfplaatsen worden, aan het einde van de zomer, door de mannetjes gebruikt om vrouwtjes te lokken en worden gebruikt voor de voortplanting.
Een winterverblijfplaats:	Deze verblijfplaatsen worden in de winter gebruikt als rustplek. Indien het weer het toelaat, kunnen de vleermuizen tijdens deze periode van rust, toch actief worden en verplaatsen.
Een massawinterverblijfplaats:	Massawinterverblijfplaatsen worden met name gebruikt bij zeer koud weer. In augustus en begin september worden deze massawinterverblijfplaatsen rond middernacht door de gewone dwergvleermuis geïnspecteerd, een gedrag dat men middernachtzwermen noemt.

Naast de bovengenoemde verblijfplaatsen gebruiken de vleermuizen ook een netwerk aan foerageergebieden en vliegroutes die mogelijk essentieel zijn voor de vleermuizen:

Foerageergebieden:	Dit zijn gebieden waar de vleermuis jaagt en zijn voedsel vindt.
Vliegroutes:	Vleermuizen gebruiken een netwerk van verblijfplaatsen en foerageergebieden, de routes tussen deze gebieden worden vliegroutes genoemd. Dit zijn veelal lijnvormige elementen waar de vleermuis zich aan kan oriënteren, zoals watergangen, bomenrijen en dijklichamen maar ook lange in het duister liggende muren kunnen hiervoor worden gebruikt.

Als gevolg van de diversiteit aan verblijfplaatsen kan een locatie meerdere functies hebben voor vleermuizen. Zo kan een verblijfplaats jaarrond worden gebruikt of alleen worden gebruikt als zomerverblijfplaats.

Onderzochte functies

Uit de quickscan flora en fauna blijkt dat de projectlocatie geschikt is voor de volgende functies: zomer-, paar-, kraam- en winterverblijfplaats van gebouw bewonende vleermuizen. Boom bewonende vleermuizen worden niet binnen het projectgebied verwacht vanwege de afwezigheid van oude en dikke bomen waarin holten en/of openingen aanwezig zijn. Om deze reden dient een locatie voor elke periode (zomer, kraam, paar en winter) gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van een verblijfplaats.

Onderzochte soorten

Aan de hand van de uitkomsten van de quickscan flora en fauna kunnen de volgende soorten potentieel aanwezig zijn: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en meervleermuis.

3.2 Uitvoering

Gedurende de periode mei t/m september 2022 is het onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. In tabel 1 zijn de onderzoeksdata weergegeven. Voorafgaand aan het onderzoek is bepaald waar de strategische observatiepunten lagen en welke routes het best gelopen konden worden. Aan de hand van de eerder uitgevoerde onderzoeken/veldrondes werden observatiepunten/routes eventueel aangepast. Het onderzoek is uitgevoerd door [REDACTED] (LOWI), [REDACTED] (SULA), [REDACTED] (MIGE), de heer [REDACTED] (ALWI), [REDACTED] (DAHU) en [REDACTED] (ANGR), allen ecooloog bij Equipe Adviseurs en allen ervaren in het uitvoeren van onderzoek naar de vleermuizen. De focus van het onderzoek lag vooral op het vaststellen van functies binnen het projectgebied, maar de omgeving is ook meegenomen tijdens het onderzoek. Na afloop van het onderzoek werden de waarnemingen van de ecologen besproken. Eventuele onduidelijkheden, bijvoorbeeld over de locatie van een verblijfplaats, zijn ter plekke opgehelderd.

De onderzoeken zijn uitgevoerd in de meest optimale periode en onder goede weersomstandigheden conform het relevante onderzoeksprotocol. Ondanks het zorgvuldig naleven van het onderzoeksprotocol kan het zijn dat soorten en/of functies niet zijn waargenomen, terwijl ze wel aanwezig zijn. Dit komt omdat het onderzoek een momentopname is. Echter, door het onderzoeksprotocol na te leven wordt zo veel als redelijkerwijs te verwachten valt, van de initiatiefnemer, voldaan aan de Wet natuurbescherming.

tabel 1: overzicht van de onderzoeksdata en tijdstippen, weersomstandigheden, zonsop- en ondergangtijden, het soort onderzoek (diersoort- en functie) en inzet van ecologen.

Datum	Tijdstip (u)	Neerslag	Bewolking	Temperatuur (°C)	Wind (Bft)	Zon op/onder (u)	Soort	Ecoloog
31-05-2022	21.40-24.00	Geen	4/8	12 graden	W, 1	5.29/21.50	VMK1	SULA, ANGR, MIGE
21-06-2022	21.53-0.10	Geen	0/8	17 graden	N,2	5.22/22.04	VMK2	SULA, ANGR, ALWI
12-07-2022	2.20-5.30	Geen	0/8	16 graden	ZZO, 1	5.36/21.57	VMK3	SULA, DAHU, LOWI
24-08-2022	20.48-1.00	Geen	1/8	25 graden	NO, 3	6:36/20:48	VMP1	SULA, ANGR, LOWI
15-09-2022	19.45-22.45	Geen	4/8	17 graden	N, 1	7.13/20.01	VMP2	SULA, ALWI, ANGR

Met behulp van een batdetector (Petterson D240-X) en een LED-zaklamp (Fenix TK35UE) is vervolgens onderzocht of en welke vleermuizen binnen en rondom de projectlocatie voorkomen. Hierbij is ook gezocht naar eventuele aanwezigheid van sporen, zoals uitwerpselen. Het onderzoek heeft zich ook gericht op het vaststellen van functies voor vleermuizen zoals een verblijfplaats, een baltsterritorium, een zwermlocatie of foerageergebied. Tijdens de onderzoeken zijn ook batloggers ingezet om eventuele onzekere waarnemingen achteraf te kunnen controleren.

Door het onderzoek met drie¹ ecologen uit te voeren tijdens de zomer- en kraamperiode kon worden voldaan aan de eisen die het onderzoeksprotocol stelt. Door de overzichtelijke indeling van het projectgebied kon door strategische plaatsing van de ecologen minimaal 75% van het gebied in één keer worden overzien. Tevens liepen de ecologen continu rond en konden zij inspelen op actuele situatie

De bezoeken voor de functie kraam- en zomerverblijf zijn gecombineerd uitgevoerd. Tijdens deze onderzoeken zijn twee avondrondes en één ochtendronde gelopen, dit in verband met het mogelijk voorkomen van de laatvlieger. De duur van de avondbezoeken was circa 2,5 uur en het ochtendbezoek 3 uur in verband met mogelijke aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis.

Tijdens de paarperiode zijn drie² ecologen inzet. Dit aantal ecologen is voldoende omdat het baltsgedrag van vleermuizen voor een langere periode gedurende de nacht wordt vertoond. Conform protocol is voor de meervleermuis is vanaf zonsondergang geïnventariseerd. Ten behoeve van de ruige dwergleermuis is één bezoek binnen de paarperiode rond middernacht uitgevoerd.

¹ Het onderzoek is gecombineerd uitgevoerd met vleermuisonderzoek aan de Dorpsstraat 55 en 57

² Het onderzoek is gecombineerd uitgevoerd met vleermuisonderzoek aan de Dorpsstraat 55 en 57

Het vaststellen van een winterverblijfplaats is bij dit type pand moeilijk uit te voeren. Daarom is ervan uitgegaan dat een eventueel aangetroffen verblijfplaats gedurende de uitgevoerde onderzoeken ook gebruikt wordt als een regulier winterverblijf.

De observatiepunten en de meest gebruikte looproutes van de onderzoekers staan weergegeven in figuur 3.

figuur 3: luchtfoto (2021) met looproutes en observatiepunten van de onderzoekers (bron: QGIS).

4. Onderzoekresultaten

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Waarnemingen

Tijdens het onderzoek zijn de volgende waarnemingen (tabel 2 en figuur 4) gedaan:

Gedurende alle veldbezoeken zijn waarnemingen van de gewone dwergvleermuis gedaan. Deze gewone dwergvleermuizen zijn foeragerend, passerend, baltsend, in- en uitvliegend waargenomen. Er zijn hierbij drie zomer-, paar-, en winterverblijfplaatsen waargenomen in Dorpsstraat 42. De verblijfplaatsen bevinden zich aan de west- en zuidzijde van het kerkgebouw, nabij de dakrand.

Er werd tijdens de tellingen op 31 mei en 24 augustus 2022 een ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze ruige dwergvleermuizen zijn foeragerend of baltsend waargenomen. Er zijn geen verblijfplaatsen van de soort binnen het plangebied vastgesteld.

Tijdens drie tellingen op 21 juni, 12 juli en 24 augustus 2022 is de laatvlieger op de projectlocatie waargenomen. De laatvlieger heeft geen verblijfplaats binnen het projectgebied maar is passerend en foeragerend waargenomen. Hierbij maakt het plangebied geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied van de soort.

Op 24 augustus 2022 is ook een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de achterzijde (zuidzijde) van de Gereformeerde kerk.

Ten slotte is de watervleermuis tijdens de telling op 12 juli 2022 waargenomen. Van de watervleermuizen zijn drie afzonderlijk waarnemingen gedaan nabij de Dorpsstraat en parkeerplaats, waardoor het onbekend is wat de exacte hoeveelheid dieren was die het projectgebied passeerden.

tabel 2: overzicht met waarnemingen, aantallen en gedrag.

Datum	Soort	Aantal	Gedrag
31-05-2022	Gewone dwergvleermuis	3	Foeragerend en passerend
	Ruige dwergvleermuis	1	Foeragerend
21-06-2022	Gewone dwergvleermuis	3	Foeragerend
	Laatvlieger	1	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	1	Uitvliegend westzijde
12-07-2022	Gewone dwergvleermuis	1	Invliegend zuidzijde
	Gewone dwergvleermuis	4	Foeragerend
	Gewone dwergvleermuis	1	Baltsend
	Laatvlieger	1	Passerend
	Kleine dwergvleermuis	1	Foeragerend
24-08-2022	Watervleermuis	1	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	2	Foeragerend, passerend en baltsend
	Gewone dwergvleermuis	1	Uitvliegend westzijde
	Ruige dwergvleermuis	1	Baltsend
	Laatvlieger	1	Passerend
15-09-2022	Kleine dwergvleermuis	2	Passerend
	Gewone dwergvleermuis	2	Foeragerend en baltsend
	Gewone dwergvleermuis	1	Passerend

figuur 4: luchtfoto (2021) met de waarnemingen van vleermuizen (bron: QGIS).

4.1.2 Functie

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat de projectlocatie een verblijfsfunctie heeft voor de gewone dwergvleermuis. In bijlage 1 zijn foto's van de verblijfplaatsen opgenomen.

Hieronder worden de functies beschreven en in, figuur 5 en tabel 3 zijn de vastgestelde functies per locatie opgenomen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn twee zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze verblijfplaatsen zijn gevestigd in de Gereformeerde kerk op Dorpsstraat 42 aan de zuid- en westzijde. Gedurende het onderzoek zijn op deze locatie meerdere malen in- en uitvliegende vleermuizen vastgesteld. Doordat de verblijfplaatsen zich in de spouwmuur (open stootvoegen) of in de dakrand bevinden kan worden gesteld dat deze verblijfplaatsen naast een zomer- ook een winterverblijfplaats kunnen zijn. Het klimatologische milieu van de verblijfplaatsen is immers stabiel genoeg om ook in de winter te voldoen.

Gedurende het onderzoek werd er een paarterritorium van de gewone dwergvleermuis geconstateerd aan de zuidzijde van Dorpsstraat 42 op 15 september 2022. Aangenomen wordt dat deze verblijfplaats dezelfde verblijfplaats betreft als de eerder vastgestelde zomerverblijfplaats. Ook werd er op 24 augustus 2022 een paarterritorium van een gewone dwergvleermuis op Dorpsstraat 69/71 vastgesteld (buiten projectgebied).

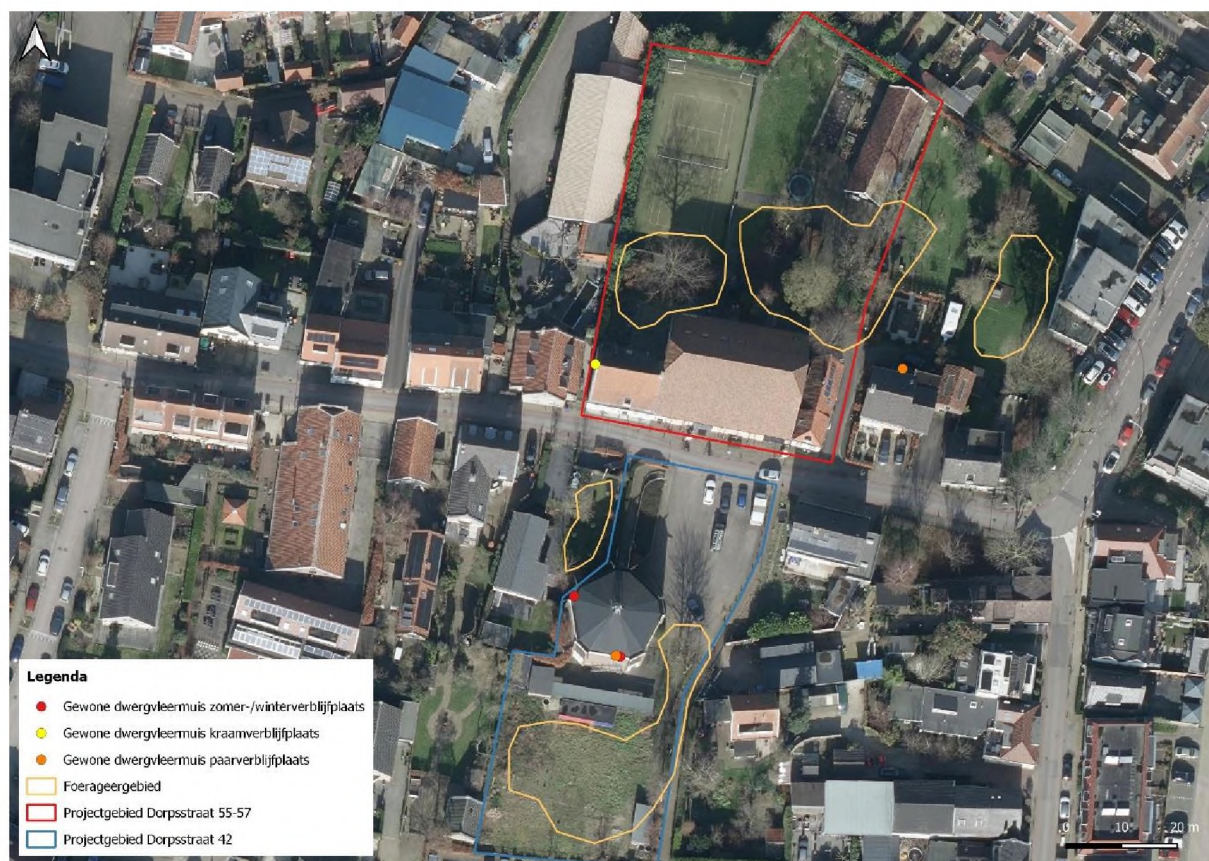
Functioneel leefgebied

Tijdens de veldbezoeken zijn iedere telling foeragerende en passerende vleermuizen waargenomen. Dit betroffen de volgende soorten; gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger en watervleermuis. De watervleermuis werd tijdens de telling van 12 juli 2022 driemaal kort passerend waargenomen boven de parkeerplaats van de kerk.

Er is een foerageergebied vastgesteld aan de zuidoostzijde van de Gereformeerde kerk aan Dorpsstraat 42. Hier vlogen de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuizen langs de bomen om te foerageren. Op deze locatie werd ook meerdere malen een laatvlieger waargenomen die hoog overvloog of kort foerageerde. De intensiteit van deze activiteit was het hoogst net na het uitvliegen van de dieren, rond 1 á 2 uur na zonsondergang. Na deze tijd werd de intensiteit lager- en vlogen de dieren naar andere plaatsen.

Doordat de foerageeractiviteit van vleermuizen relatief kortdurend is waargenomen en niet gedurende de hele tellingen kan worden geconstateerd dat er geen essentieel foerageergebied aanwezig is in het plangebied. Ook zijn er geen waarnemingen gedaan die wijzen op de aanwezigheid van een essentiële vliegroute van vleermuizen.

figuur 5: luchtfoto (2021) met de vastgestelde functies van vleermuizen (bron: QGIS).

tabel 3 Overzicht van de waargenomen functies binnen het project.

Soort	Functie/type verblijfplaats	Aantal dieren	Locatie (adres)	Locatie (toelichting)
Gewone dwergvleermuis	Zomer- en winterverblijfplaats	1	Dorpsstraat 42	Westzijde van kerk in open stootvoeg
Gewone dwergvleermuis	Zomer-, winter- en paarverblijfplaats	2	Dorpsstraat 42	Zuidzijde van kerk in open stootvoeg/ dakrand

5. Conclusie en advies

In opdracht van D+D Ontwikkeling heeft Equipe Adviseurs in 2022 nader onderzoek gedaan naar vleermuizen bij Dorpsstraat 42 te Heerjansdam. De conclusie van het onderzoek is dat de geplande werkzaamheden negatieve gevolgen hebben voor de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Tijdens het onderzoek in 2022 is vastgesteld dat de gewone dwergvleermuis binnen het projectgebied voorkomt. De projectlocatie heeft de volgende functies voor de gewone dwergvleermuis:

- Zomer-, winter- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis.

5.1 Effectenbeoordeling

De gewone dwergvleermuis heeft een zomerverblijfplaats in de Gereformeerde kerk op Dorpsstraat 42, aan de westzijde. Een winterverblijfplaats wordt niet uitgesloten vanwege het stabiele klimaat van de verblijfplaatsen in de spouwmuur. Door renovatie- en herstelwerkzaamheden aan de gevels van de kerk wordt het pand in de steigers gezet. Hierbij zal ook spouwmuurisolatie worden vervangen/toegepast waardoor de verblijfplaats verloren gaat.

Tijdens het onderzoek is ook een paarterritorium van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. De verblijfplaats binnen dit territorium bevindt zich aan de zuidzijde van de Gereformeerde kerk op Dorpsstraat 42. Naar alle waarschijnlijkheid wordt de zomerverblijfplaats aan de zuidzijde van de kerk ook gebruikt als paarverblijfplaats.

Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat vleermuizen de projectlocatie ook gebruiken om te foerageren. Echter betreft dit geen essentieel foerageergebied doordat de vleermuizen hier kortdurend foerageren waarna de dieren andere foerageergebieden opzoeken. Daarnaast gebruiken de vleermuizen ook de achtertuinen en gevelzijden van naastgelegen woningen om langs te vliegen. Deze woningen en tuinen blijven behouden met het planvoornemen. Wel geldt een aanvullend advies om de werkzaamheden niet uit te voeren gedurende avond- en nachturen en gedurende de werkzaamheden geen kunstlicht op de bomen, struiken en woningen in de omgeving te richten om daarmee verstoring van foeragerende vleermuizen te voorkomen.

Doordat negatieve effecten aan de verblijfplaatsen niet kan worden voorkomen is het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming voor het vernietigen van een zomerverblijfplaats en een gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats benodigd.

5.2 Advies

Uit de effectenbeoordeling voor vleermuizen blijkt dat de werkzaamheden een negatief effect hebben op de gewone dwergvleermuis en de aanwezigheid van een zomer-, winter- en paarverblijfplaats. De locatie kan daarom niet worden vrijgegeven voor de werkzaamheden.

5.2.1 Ontheffing Wet natuurbescherming

Met de uitvoering van de werkzaamheden worden verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren is het daarom nodig om eerst een ontheffing Wet natuurbescherming te verkrijgen. Een ontheffing Wet natuurbescherming kan niet zomaar worden verkregen. Hiervoor dient te worden voldaan aan de volgende voorwaarden:

- er moet sprake zijn van een wettelijk belang zoals genoemd in de Wnb;
- er is geen andere bevredigende oplossing voorhanden;
- de staat van instandhouding van een soort komt niet in het geding.

In geval van het voorliggend project dient ontheffing te worden verkregen voor een habitatrichtlijnsoort. Hiervoor kan ontheffing worden verkregen voor de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;

- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, re-populatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben (artikel 3.8 lid 5b Wet natuurbescherming 2021).

Wij adviseren om ontheffing aan te vragen op basis van het volgende wettelijke belang *in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten* voor het verstoren of vernietigen van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Om de ontheffing aan te vragen moet een activiteitenplan worden opgesteld waarin wordt onderbouwd waarom er geen afbreuk wordt gedaan aan de staat van instandhouding van de soort, waarom er geen alternatieven zijn en waarom het betreffende wettelijk belang relevant is. Het activiteitenplan omvat ook een compensatie en mitigatieplan. Uiteindelijk dient ook een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden waarin de maatregelen en eventuele voorschriften uit de ontheffing worden opgenomen. Het werkprotocol dient vervolgens voor een correcte uitvoering van de werkzaamheden, waarbij de verstoring van de aanwezige beschermde soorten wordt geminimaliseerd wordt. In sommige gevallen is ook ecologische begeleiding noodzakelijk.

De proceduretermijn voor de ontheffing is dertien weken met een mogelijke eenmalige verlenging van maximaal zeven weken. Daarnaast wordt dit termijn gepauzeerd op het moment dat er aanvullende informatie wordt aangevraagd.

Samenvattend dienen de volgende stappen gezet te worden:

1. Opstellen activiteitenplan benodigd bij de ontheffingsaanvraag.
2. Aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming.
3. Opstellen ecologisch werkprotocol.
4. Uitvoering werkzaamheden (eventueel onder ecologische begeleiding).

5.2.2 Maatregelen vleermuizen

Elke verblijfplaats van een beschermde soort, die als gevolg van de werkzaamheden wordt verstoord/vernietigd, dient gecompenseerd te worden. In eerste instantie kan een verblijfplaats tijdelijk worden gecompenseerd. In het geval de huidige verblijfplaats verloren gaat dient ook permanent gecompenseerd te worden.

NB. De plaatsing van voorzieningen dient te voldoen aan een aantal eisen. Deze eisen zijn opgenomen in de kennisdocumenten van de gewone dwergvleermuis en (BIJ12,2017). Geadviseerd wordt om een deskundige/ecoloog op het gebied van de gewone dwergvleermuis in te schakelen om te adviseren bij het plaatsen van de tijdelijke (en permanente) voorzieningen.

Vleermuizen

Voor een verblijfplaats van de drie vleermuizen dient gecompenseerd te worden met een factor vier. Dit betekent dat voor de twee aangetroffen verblijfplaatsen in totaal acht tijdelijke voorzieningen getroffen moeten worden. De tijdelijke voorzieningen (vleermuiskasten type A³) kunnen eventueel vooruitlopend op de ontheffingsaanvraag worden opgehangen om te voorkomen dat na ontheffing verlening gewacht moet worden op de gewenningsperiode voor het verblijf.

³ Type A: Model A: kleine kast (50 centimeter hoog, 20-30 centimeter breed, 1 - 2 compartimenten)

De gewenningsperiode voor een zomerverblijf met minder dan tien exemplaren is drie maanden waarbij alleen de maanden april tot en met oktober gelden. Voor een paarverblijfplaats geldt een gewenningstijd van zes maanden waarbij alleen de maanden april tot en met oktober gelden.

Als de gewenningsperiode is verlopen dient de locatie ongeschikt gemaakt te worden. Dit dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periode van de soort. Vervolgens kunnen de werkzaamheden met behulp van een ecologisch werkprotocol worden uitgevoerd. Na afloop van de werkzaamheden/nieuwbouw dienen twaalf permanente verblijven gerealiseerd te worden in het pand/nieuwbouw.

NB. De plaatsing van voorzieningen dient te voldoen aan een aantal eisen. Deze eisen zijn opgenomen in het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis (BIJ12,2017). Geadviseerd wordt om een deskundige/ecoloog op het gebied van de gewone dwergvleermuis in te schakelen om te adviseren bij het plaatsen van de tijdelijke (en permanente) voorzieningen.

5.2.3 Maatregelen algemeen

Vanwege de aanwezige soorten binnen de projectlocatie dienen maatregelen genomen te worden om ervoor te zorgen dat deze niet worden verstoord en dat het projectgebied zijn functie als foerageergebied blijft behouden. De maatregelen dienen uitgewerkt en opgenomen te worden in het werkprotocol.

Gedurende werkzaamheden

Voor vleermuizen en nacht actieve dieren is het van belang dat er geen werkzaamheden worden uitgevoerd gedurende de nacht. Indien het toch nodig is om bouwverlichting 's nachts aan te houden dient de verlichting beperkt te worden en niet gericht te worden op de aanwezige groenstructuren zoals de bomen, struweel en bosschages.

Binnen de projectlocatie komen broedvogels door. Eventuele broedsels van deze vogels zijn ten alle tijden beschermd. Daarom dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van broedvogels. Door de werkzaamheden ruim voor aanvang van het broedseizoen te starten kunnen broedgevallen worden voorkomen. Indien binnen het broedseizoen wordt gestart met de werkzaamheden dient eerst een broedvogelcontrole uitgevoerd te worden en dient de locatie vrijgegeven te worden door de ecoloog.

Disclaimer

In deze rapportage is alleen getoetst aan de opgenomen werkzaamheden, het afwijken van deze werkzaamheden kan leiden tot mogelijk (nieuwe) effecten en daardoor mogelijk leiden tot een overtreding van de Wet natuurbescherming. Indien men afwijkt van de in de rapportage opgenomen werkzaamheden dient overlegd te worden met een ecoloog. Mogelijk is er bij het afwijken van de werkzaamheden aanvullende toetsing benodigd.

Indien het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk is, mogen er geen werkzaamheden plaatsvinden binnen het projectgebied. Indien noodreparaties moeten plaatsvinden binnen het projectgebied dient van tevoren te worden overlegd met de ecoloog. Indien er toch werkzaamheden plaatsvinden zonder toestemming van de ecoloog valt dit niet onder de verantwoording van Equipe Adviseurs.

6. Literatuurlijst

BIJ12. (2017). *Kennisdocument: Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus*. Geraadpleegd op 24 oktober 2022, van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>

Nationale Databank Flora en Fauna. (n.d.). *NDDF uitvoerportaal*. Geraadpleegd op 24 oktober 2022, van <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/login.zul>

Nationale Databank Flora en Fauna. (n.d.). *NDDF Verspreidingsatlas*. Geraadpleegd op 24 oktober 2022, van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Netwerk Groene Bureaus. (2021). *Vleermuisprotocol 2021*. Geraadpleegd op 24 oktober 2022, van <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

Vivara Pro. (n.d.). *Vivarapro Producten*. Geraadpleegd op 24 oktober 2022, van <http://www.vivarapro.nl/vleermuizen>

Bijlage 1: Fotobijlage

Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis Gevel Dorpsstraat 42

Zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis Gevel Dorpsstraat 42 (bron: Google Maps)

Dit rapport is opgesteld in opdracht:

D+D Ontwikkeling
Noldijk 131a
2991 VJ Barendrecht

Projectnummer: 223742
Locatie: Dordrecht
Opsteller: [REDACTED]
Controleur: [REDACTED]

Equipe Adviseurs B.V.
Daltonstraat 30D
3316 GD Dordrecht

Postbus 3064
3301 DB Dordrecht

[REDACTED]
[REDACTED]@equipe-adviseurs.nl
www.equipe-adviseurs.nl

BANK [REDACTED]
KVK 24459961
BTW NL820721141B01

Samen gaan we voor goud!

Noot

In dit document zijn gedeeltes onleesbaar gemaakt op grond van artikel 5 van de Wet open overheid:

- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (telefoonnummer)
- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (e-mail)
- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (naam)
- Art. 5.1 lid 2 onderdeel e Woo (rekeningnummer)